

ko, stanowi to o zacieśnieniu modelu antropologicznego kobiety, występującego w kulcie maryjnym.

W podsumowaniu ks. dr Janusz Kumala MIC, dyrektor Centrum Formacji Maryjnej *Salvatoris Mater* w Licheniu stwierdził, że proces recepcji adhortacji *Marialis cultus* wymaga czasu i cierpliwości, bo dotyczy nie tylko ksiąg liturgicznych i wszelkiego rodzaju pobożnych praktyk maryjnych, ale przede wszystkim ludzkich serc. Potrzeba zatem zarówno stanowczej postawy wobec wypaczeń w kulcie maryjnym, jak też cierpliwego towarzyszenia w trudnym procesie dojrzewania zdrowej pobożności maryjnej.

SZCZĘŚCIE CZY ZAGROŻENIE? DESTRUKCYJNE GRUPY KULTOWE

Sprawozdanie z konferencji naukowej

Sławomir Bukalski

Konferencja naukowa dotycząca problematyki sekt – grup kultowych została zorganizowana 22.06.2004 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim przez Instytut Nauk o Rodzinie. Patronat honorowy nad konferencją objął Wielki Kanclerz KUL – J.E. Abp Józef Życiński oraz Lubelski Kurator Oświaty – Waldemar Godlewski. Konferencja kierowana była do młodzieży akademickiej, uczniów szkół średnich Lublina oraz osób zaangażowanych w profilaktykę zagrożeń ze strony sekt.

Dyrektor Instytutu Nauk o Rodzinie na KUL – ks. dr hab. prof. KUL Mirosław Kalinowski dokonał krótkiego powitania uczestników, przedstawił przybyłych gości, jak również wygłaszających referaty. Dyrektor Instytutu Nauk o Rodzinie poprosił także J.M. Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ks. prof. dr hab. Andrzeja Szostka o wygłoszenie słowa wstępnego.

Ksiądz Rektor KUL-u w swoim wystąpieniu podkreślił wagę organizowanej konferencji. Wyróżnił szczególne kryterium rozwoju młodego człowieka we wszystkich sferach jego życia. Jest nim prawdziwa religia. Religie fałszywe (sekty) nie dają szansy rozwoju. Wręcz przeciwnie. Ten rozwój człowieka hamują, mają wręcz destrukcyjny wpływ na całe jego życie. Ksiądz Rektor wskazał dwie osoby, w życiu których religia była czynnikiem motywującym rozwój. Pierwszy z nich to Adam Chmielowski – powstaniec styczniowy, żołnierz, artysta, zakonnik, założyciel zgromadzeń zakonnych, niosących pomoc najuboższym. Całe jego życie było dogłębnie przeniknięte wiarą w Boga. Również Albert Schweitzer – lute-

rański teolog, filozof, lekarz, muzykolog. Dla tego człowieka praca dla innych oraz wyjątkowe poświęcenie szły także w parze z głęboką wiarą w Boga. W życiu tych osób – choć byli innych wyznań, religia odegrała ważną rolę w podejmowanych działaniach. Była inspiracją w realizowaniu najszlachetniejszych idei, stanowiła ważny czynnik w dążeniu do doskonałości. Takiej szansy nie dają sekty ani żadne fałszywe religie, które manipulując człowiekiem, wykorzystują go do własnych celów.

Po zakończeniu części wstępnej rozpoczęła się pierwsza sesja naukowa. Zainaugurowała ją dr Iwona Niewiadomska, reprezentująca Katedrę Psychoprofilaktyki Społecznej KUL-u. Wykład zatytułowany był „Grupy kultowe: co, jak i dlaczego? Podłoże społeczne i rodzaje destrukcyjnych grup kultowych” Swoje wystąpienie prelegentka rozpoczęła od ukazania problematyki związanej z definicją grupy kultowej i wynikającej z niej typologizacją. Dr I. Niewiadomska przedstawiła tzw. rynkowy model tworzenia grupy kultowej. W modelu tym, grupy kultowe są postrzegane jako swoisty kompensator, zaspokajający potrzeby człowieka – widzianego jako konsumenta¹ Autorka wskazała także kryteria destrukcyjności grup kultowych.

Kolejnym prelegentem był ks. dr Sławomir Bukalski, adiunkt w Katedrze Pedagogiki i Psychologii Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Szczecińskim. W wykładzie na temat „Kogo poszukują? Podatność młodzieży na oddziaływanie destrukcyjnych grup kultowych” Znajomość cech i psychospołecznych uwarunkowań podatności jest ważną kwestią w profilaktyce zagrożeń niesionych przez sekty. Psychologiczny obraz osoby podatnej na manipulacyjne oddziaływania grup kultowych był wynikiem badań empirycznych. Powyższy obraz związany był z osobowością, z hierarchią wartości, religijnością, postawami rodziców badanych osób oraz z aktualną sytuacją rodzinną. Ważnym aspektem niniejszego wystąpienia było podkreślenie, iż podatność na oddziaływania grup kultowych można skutecznie określić. Służy do tego nowe narzędzie psychologiczne – Skala Podatności na Działania Grup Kultowych Sławomira Bukalskiego.

Trzeci wykład w tej części konferencji wygłosił dr Dariusz Kuncewicz z Instytutu Nauk o Rodzinie w KUL. W swoim wystąpieniu zatytułowanym „Jak werbują? Sposoby werbowania do destrukcyjnych grup kultowych”, zaprezentował najpopularniejsze sposoby i techniki manipulacyjne wykorzystywane powszechnie przez grupy kultowe. Autor zaznaczył, iż grupy kultowe bardzo często działają pod szlachetnymi szyldami oraz pięknymi hasłami, atrakcyjnymi zwłaszcza dla młodzieży. W trakcie swojego wystąpienia D. Kuncewicz przeprowadził quasi – eksperyment, ukazujący istotę manipulacji.

---

¹ I. Niewiadomska w swoim wystąpieniu powoływała się na koncepcję Haliny Grzymały-Moszczyńskiej. Szczegółowe informacje dotyczące „rynkowego” – innowacyjnego modelu tworzenia grupy kultowej zob. H. Grzymała-Moszczyńska, *Psychologia religii. Wybrane zagadnienia*, Kraków 1991, s. 124-126.

Podsumowaniem pierwszej sesji było wystąpienie mgra Mariusza Mroza, pracującego na co dzień w Centrum Przeciwdziałania Psychomanipulacji. Autor podzielił się swoimi doświadczeniami związanymi z uczestnictwem w licznych grupach, uznawanych powszechnie za sekty. Jako ekscelencję wielu grup kultowych, terapeutycznych, uzdrowicielskich mówił o niszczących konsekwencjach tych pobytów dla różnych sfer jego życia. Wystąpienie pod tytułem: „Z czym pozostawiają? Skutki uczestnictwa w destrukcyjnych grupach kultowych” miało więc bardzo osobisty charakter. Przez to jednak było wiarygodnym świadectwem destrukcyjnego oddziaływania grup kultowych.

Sesja druga rozpoczęła się od wystąpienia ks. mgr Dariusza Sikorskiego – przedstawiciela Katedry Psychoprofilaktyki Społecznej (KUL). Tytuł tego wystąpienia brzmiał: „Czy warto wstępować? Zagadnienia związane z profilaktyką” Autor nakreślił sytuację życiową młodego człowieka i to właśnie w niej dostrzegł sukcesy grup kultowych. Propozycje tych grup trafiają w potrzeby zagubionej młodzieży. „Znawcy ludzkiej psychiki”, dają gotowe i proste odpowiedzi nawet na najtrudniejsze pytania. Są to jednak pewne substytuty, bądź techniki manipulacyjne. Konsekwencje takich działań są przerażające. Zamiast obiecywanego raju jest cierpienie i smutek, zamiast wolności – zniewolenie. „Oferta” grup kultowych jest bardzo urozmaicona. Prelegent wskazał co może być przeciwwagą dla takich działań. Jest nią przede wszystkim pomoc młodzieży w obniżaniu podatności na oddziaływania grup kultowych. Wśród działań profilaktycznych autor wyróżnił: zdobywanie umiejętności rozpoznawania technik manipulacyjnych stosowanych przez sekty, treningi asertywności i kontroli własnych emocji, minimalizowanie rozbieżności między wartościami deklarowanymi i realizowanymi. Innym aspektem profilaktyki jest rzetelna informacja i edukacja, działalność duszpasterska, spotkania z rodzicami oraz obalanie mitów związanych z uzależnieniem od grup kultowych.

Podsumowaniem naukowej części konferencji była promocja książki „Sekty. Destrukcyjne grupy kultowe” autorstwa ks. dra Sławomira Bukalskiego oraz ks. mgra Dariusza Sikorskiego. Dyskusja nad rozważaną problematyką oraz pytania zgromadzonej młodzieży kierowane do poszczególnych prelegentów stanowiły końcowy etap konferencji. Jej zakończeniem było wystąpienie Dyrektora Instytutu Nauk o Rodzinie i podziękowanie wszystkim za uczestnictwo i obecność.